

Gràcies a l'aprovació de l'Estatut, aquesta és la primera vegada que el govern de la Generalitat de Catalunya pot desplegar un model educatiu propi per llei. Però les bases per a l'elaboració de la futura Llei d'Educació de Catalunya (LEC) presentades pel conseller d'Educació, Ernest Maragall, a mitjan novembre ja han motivat discrepàncies entre els actors implicats en l'ensenyament. Els sindicats de professors s'hi mostren en contra i han convocat les primeres concentracions de delegats sindicals.

Segons els sindicats de docents, el mercat laboral valora massa poc la formació i els coneixements adquirits pels joves als centres d'ensenyament.

El repte de millorar l'ensenyament a Catalunya

L'obligatorietat d'escolaritzar els nens de 3 a 6 anys, l'avaluació dels docents a través del nou Institut d'Avaluació i Ordenació Curricular i la professionalització de la direcció dels centres són els principals canvis que portarà la llei. En definitiva, es tracta de retornar el prestigi, l'autoritat i la confiança als docents, exigir més bona gestió i més rendiment als centres educatius i donar-los més autonomia. El document de bases de la llei preveu de donar a les direccions dels centres "capacitat per a la definició de perfils de professorat que responguin a les necessitats del projecte" i un "marge

important per a la consolidació d'un equip suficient i estable, tant pedagògic com administratiu i de recursos". A més, preveu d'oferir mecanismes d'estímul per tal d'augmentar l'oferta de l'escola concertada i l'obertura, "en casos excepcionals i justificats, a una gestió dels centres dirigida per grups de professionals, ajuntaments i entitats sense ànim de lucre que presentin projectes adaptats a les necessitats".

Aquests són els punts que susciten més discrepàncies. "Amb l'excusa del fracàs escolar s'intenta que ens empassem una llei que no té a veure amb la resolució d'aquest fracàs escolar,

sinó amb mesures privatitzadores de l'ensenyament", assegura Rosa Canyadell, portaveu del sindicat de mestres USTEC-STE. El sindicat considera que, en l'educació, en tant que servei públic, s'ha d'evitar el "personalisme" i la "desigualtat" i garantir la "transparència en l'accés i les condicions laborals dels treballadors". A més, USTEC creu que "el model proposat obre vies de competència entre el professorat i no de col·laboració", que, diuen, "és la base d'un bon funcionament pedagògic". Francesc Colomé, secretari de Polítiques Educatives de la Generalitat, assegura que la nova llei s'ocuparà molt més de l'ensenyament públic que no pas del concertat. "No accepto que es parli de privatització perquè és una imprecisió i una incorrecció molt gran; dir això és una manera de frivolaritzar", afirma Colomé. Pel que fa a la capacitat dels directors d'escollir l'equip pedagògic, Colomé puntualitza que el que es podrà triar seran "perfils de professorat i no pas professors", i assegura que "l'accés continuarà essent per oposicions, però es perfeccionarà" perquè cada centre pugui rebre el tipus de professor més adequat a la seva realitat.

Pere Farriol, president de la Federació d'Associacions de Pares d'alumnes d'Ensenyament Secundari de Catalunya (FAPAES), malgrat que no s'oposa a la llei perquè "surts del Pacte Nacional, que ja es va discutir i signar", explica que "la FAPAES voldria que la gestió dels centres públics fos pública". El secretari de Polítiques Educatives explica que "no es tracta de municipalitzar els centres públics" i que aquest canvi de gestió s'aplicarà "en casos molt concrets", "bàsicament en centres nous" i sempre "mantenint la titularitat pública dels centres".

Els uns i els altres defensen que cal millorar l'ensenyament a Catalunya, però de discrepàncies no n'hi ha pas poques. Rosa Canyadell explica que de moment només es convoquen concentracions de delegats sindicals, perquè per a fer una manifestació de mestres caldria aturar les classes, però creu que "segurament s'acabarà fent una vaga, perquè aquesta llei no és que no ajudi a millorar l'ensenyament, sinó que l'empitjorarà". Una altra queixa dels sindicats és el poc interès que té la Generalitat a l'hora d'escoltar-los, però la conselleria afirma justament el contrari. "És clar que tenim la voluntat d'escoltar-los", afirma Colomé, però recorda que "no es tracta de negociar la llei", com si fos un conveni col·lectiu, sinó que s'escoltaran les propostes que vulgui fer la societat. "Volem fer un debat social amb totes les parts implicades: agents econòmics, acadèmics, pares i mares i sindicats", assegura el secretari de Polítiques Educatives de la Generalitat. Un cop fet aquest debat, el Departament espera que "el govern tingui la llei sobre la taula al febrer". Però la polèmica serà ben viva mentre no arribi la Llei d'Educació de Catalunya, que ha de ser, segons el conseller d'Educació, Ernest Maragall, "lleï de país" i que desperta crítiques per part dels sindicats de mestres que ja comencen a mobilitzar-s'hi en contra.

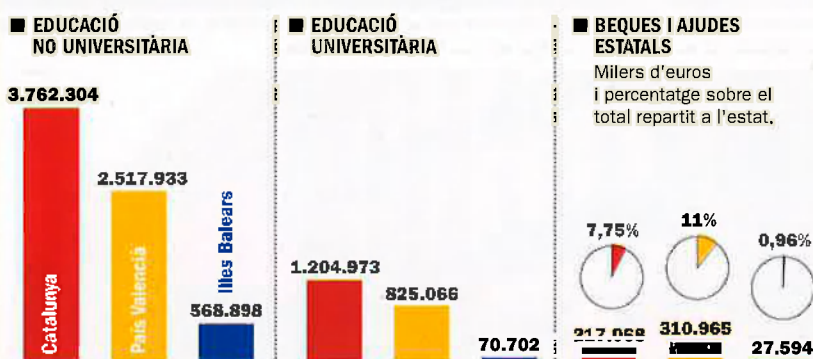
Les mancances. Sigui com sigui, el problema és resoldre les mancances del sistema educatiu. Unes mancances que posa de manifest el segon anuari sobre l'estat de l'educació a Catalunya de la Fundació Jaume Bofill, però que tant docents com famílies ja fa temps que preveïen. Francesc Colomé creu que a l'informe de la fundació "les fonts són una mica esbiaixades i, de totes les dades possibles, s'agafa les pitjors", però, per una altra banda, confirma que el Departament d'Educació té dades similars, recollides al document que anuncia la llei. Segons la conselleria, la llei és necessària per a adaptar el sistema educatiu a la realitat social de Catalunya, que ha canviat molt amb vist dels últims anys pel que fa a la diversitat cultural, la globalització, l'impacte de les tecnologies i la nova economia. Així i tot, Colomé assegura que "una llei no arregla les coses, sinó

La inversió en educació, sota mínims europeus

La voluntat, la constància i la intel·ligència de l'alumne són components bàsics per a l'èxit o el fracàs en la seva vida escolar, però el model de sistema educatiu i els recursos econòmics que hi destina una administració poden fer decantar la balança amb certa facilitat. Les tres administracions dels Països Catalans van destinar el 2005 poc més del 2% del PIB en educació, i només el 65% dels alumnes van superar els estudis postobligatoris. El mateix any, el País Basc hi va destinar el 3% del seu PIB, i més del 80% d'alumnes hi van obtenir una titulació més enllà de l'ESO. L'"Anuari de l'estat de l'educació a Catalunya 2006-2007", elaborat per la Fundació Bofill, denuncia que el fracàs escolar en aquest territori té a veure amb el fet que "hi ha esvorancs a l'educació per la falta d'inversió econòmica sostinguda en el temps". La mitjana estatal d'inversió en educació es va situar el 2005 al 3,28%. Aquest percentatge queda molt lluny de les inversions que fan alguns altres països europeus, com ara Finlàndia (6,25% del PIB), Suècia (7,32%), França (5,77%), Bèlgica (6,12%) o fins i tot Hongria (5,15%), segons dades de l'Eurostat 2005. Amb tot, i revisant les dades d'inversions dels darrers deu anys, no es pot concloure que com més inversió pública en educació hi hagi, menys fracàs escolar es produeix.

Despesa pública en educació

Despesa feta el 2005 pels governs dels Països Catalans en milers d'euros.

FONT: INE i Observatori Estadístic de l'Euroregió de l'Arc Mediterrani.

Amb les competències en educació transferides a les comunitats autònomes, una dada que orienta sobre els diners que destina l'estat als estudis són les beques per a estudis no universitaris i universitaris. Malgrat el volum de població d'estudiants que representen els Països Catalans, no van arribar al 20% dels ajuts repartits –vegeu gràfic–; en canvi, només Andalusia va rebre el 27,5% de les beques, i a Madrid hi van anar a parar el 13% dels ajuts distribuïts.

L'estat i l'ensenyament privat. L'any 2005, l'executiu espanyol va aportar el 58% dels ingressos de les escoles privades no universitàries, i el 5,4% dels centres universitaris que, en conjunt, van tenir un benefici de 596 milions d'euros. A les aportacions de l'estat s'hi afegeixen les quotes que paga cada alumne –Catalunya té les quotes més elevades–, les donacions, els pagaments extra de les associacions de pares i mares i els ingressos derivats de concessions de serveis. En conjunt, l'estat espanyol es va gastar 1.857 euros per cada alumne que estudia en un centre privat, malgrat que hi hagués prou oferta pública per a cobrir la demanda de places.

Gemma Aguilera

Els estudiants són sensibles als problemes que presenta l'ensenyament al nostre país, i per això es mobilitzen, al marge de les protestes que facln els docents.

que dona instruments per a solucionar problemes”.

La principal conclusió de l'estudi és que els resultats de l'Ensenyament Secundari Obligatori (ESO) a Catalunya són decebedors. El 14% dels alumnes

de 4t d'ESO repeteixen curs –enfrent del 12% a l'estat espanyol–, només un 61% dels menors de 24 anys continuen estudiant després de l'ESO –la mitjana europea és d'un 78% i l'objectiu de Lisboa per a l'any 2010 és fixat al 85%– i

la inversió econòmica en ensenyament, tot i que ha augmentat, continua essent insuficient. “Mentre a Espanya la despesa pública en educació no universitària representa el 3,01% del PIB i a la Unió Europea el 3,9%, a Catalunya és netament inferior, amb un percentatge del 2,22% l'any 2005”, segons recull el dossier de resum de l'informe.

Per a David Medina, portaveu de la Federació de Treballadors de l'Ensenyament del sindicat UGT (FETE-UGT), la importància d'aquest estudi és haver plasmat amb un “rigor científic inqüestionable” unes dades que FETE-UGT ja apuntava en unes jornades el novembre del 2004. Medina, que és contrari a la nova llei, afegeix: “Jo no crec en les coincidències i em sorprèn que s'hagi donat aquesta volada a l'anuari de la Fundació Bofill –que l'any 2006 va passar sense pena ni glòria–, justament ara que es vol llançar la llei d'educació”.

Per una altra banda, Pere Ferriol, president de la FAPAES, assegura que de causes del poc nivell de l'ensenyament català n'hi ha moltes i de molt diverses. Ferriol apunta la manca de finançament, la concentració dels alumnes amb dificultats en un mateix centre, la poca exhaustivitat de les aules d'acollida, la manca de reciclatge del professorat i la necessitat que les administracions lluitin per eradicar la precarietat laboral dels joves qualificats. A més, afegeix que “és importantíssim que les famílies participin en els òrgans de govern dels centres públics, els consells escolars”. Per això demana mesures reals flexibilitzadores i permisos laborals. “Si es donen permisos per a anar a cal metge o per a anar a un judici, per què no se'n donen als pares per a anar a una reunió amb el mestre o a un consell escolar?”. El sindicat de mestres USTEC-STES, coincideix força amb aquesta descripció de la situació i considera que la manca d'inversions, la massificació a les aules de l'escola pública i la poca valoració al mercat laboral dels estudis i coneixements dels joves són alguns dels principals problemes. Per tot això, Rosa Canyadell assegura: “És veritat que els resultats escolars no són els que voldríem, però jo diria que és un fracàs social més que no pas un fracàs escolar.”

Laia Curcoll